12/08/2020

Интервју Патријарха српског г. Иринеја за „Политику”

Молим и апелујем на хрватско државно и црквено вођство, као и политичке и духовне вође нашег народа, да чине све што могу да се искорени мржња и завлада мир између два народа

Иза нас је обележавање још једне годишњице акције хрватске војске „Олуја” чији је исход прогон више око 250.000 Срба из Крајине, још једном су се у Србији оплакивале жртве, а у Хрватској славила победа, први пут уз присуство представника српске мањине у Книну. Могу ли Цркве, Српска Православна Црква и Католичка Црква у Хрватској, да покажу пут помирења када и њихови великодостојници тих дана с једне стране служе опела, а с друге мисе захвалнице. Чини ми се да је прави час за овакав разговор, с обзиром на мноштво отворених питања, нерешених проблема и многих искушења, каже одговарајући на ово питање у интервјуу за „Политику” Његова Светост Патријарх српски Иринеј.

– Када је реч о тзв. Олуји, коју славе наши најближи суседи, али и начелно у вези са ратним победама уопште, сетимо се како наш савремени светитељ

Јустин Поповић не мислећи само на Хрвате или Немце, на Шиптаре, него и на друге Енглезе, Русе, и нас Србе каже: „Ратови су пораз до пораза, не победе. Људи гину, измислили ратове и убијања као средства да победе зло у овоме свету”. А ја додајем: може ли држава добити рат протерујући и уништавајући сопствени народ? Наравно да не може. Сигуран сам да је та еуфорија опијености злом прошла, осим код оних најусијанијих глава. Макар када схвате да је за тих 250.000 Срба кренуло и свакога дана пут земаља запада крећу пуни возови и аутобуси младих. Празни се, кажу ми, не само северна Далмација, Лика, Банија, Кордун, него и пребогата Славонија. Има ли места слављу када вам цвет младости одлази да гради туђе градове, оре туђе њиве, лечи туђу децу… Прошло је више од две деценије, а тамо оба народа још увек живе у последицама рата: социјалним, психолошким, економским. Нека свако чини своје, нека славе они ако мисле да имају шта, али молим и апелујем на хрватско државно и црквено вођство, као и политичке и духовне вође нашег народа, да чине све што могу да се искорени мржња и завлада мир између два народа.

Утисак је да се код хрватских власти појављују почетни знакови да је могућа и таква њихова политика. Уколико је то заиста тако, онда и наши народни прваци, као представници народа страдалог у геноциду, треба да, чувајући националну свест и достојанство свог народа, прихвате сваку прилику која може допринети мирнијем сну и бољем животу нашег народа у Хрватској. Да десетине села на Банији, на Кордуну, Лици и другде у којима живе Срби добију електричну енергију. Једино тамо у читавој Европи постоји мноштво села без електричне енергије. То не значи да треба да са њима славе, али сарадња је неопходна са онима који желе нормалан живот и благостање за све људе. Ми се, овде у Србији, залажемо и подстичемо наше власти, да испуне све разумне потребе хрватске мањине. Исто тако, верујемо да су то и за Владу Хрватске достижни циљеви, и да српски представници требају да са њима сарађују за добробит свих – каже патријарх српски Иринеј.

Неуспехом су окончани недавни преговори представника Епископског савета у Црној Гори и црногорске владе. Како оцењујете позицију Цркве у овим преговорима, али и њен тренутни положај у Црној Гори?

На питање какав је положај наше Цркве најбоље су зимус одговорили и стари и млади, по мећави у Васојевићима или по бури у Паштровићима, широм данашње Републике Црне Горе, носећи на иконама и у срцу Светог Саву, Светог Василија Острошког или Светог кнеза Лазара, и са уздигнутим тробојним барјацима Српске Цркве бранили светиње. И став Цркве у

данашњој Републици Црној Гори, али и свуда где има наших епархија, црквених општина, манастира, храмова и парохија је кристално јасан. Српска Православна Црква има свој Устав, своје устројство, своје прописе који решавају начине регулисања свих важних питања. У таквим законским и канонским оквирима могу бити решена и сва отворена питања на том подручју. То је став Светог Архијерејског Синода, то је мој став. Такав је и став Сабора. А што је исто тако важно, такав став је недвосмислено показао и народ у тамошњим епархијама. Ова криза потврдила је ону латинску: Vox populi – vox Dei! Ни народ, ни Црква не прихватају расправу о питању: чији су српски православни храмови? Ни народ, ни Црква не пристају на било какву промену устројства, на нарушавање црквеног и народног јединства. Патријарх српски то поготово не прихвата, свиђало се то неком или не.

Када је 1998. године, доведен у Патријаршију, млади председник или премијер Ђукановић, не сећам се његове тадашње функције, представљен је као будућност, снажна перспектива српског народа. И он је тако тада говорио и обећавао. А данас, туга ме обузме када видим колико дубок може бити људски пад. Са таквима се годинама договарати и преговарати? Са таквима тражити могућност компромиса? У то не верујем.

Плашите ли се могућности да ће се црногорски законски модел прелити и на светиње на Косову и Метохији, које су иначе под константним претњама: од физичког уништења до грубог фалсификовања њихове историје?

Реална слика је, нажалост, обрнута и утолико још тужнија. Они који су се, као што рекох, некада представљали као нада и будућност српског народа у Црној Гори, данас се понашају као да су им „узор” шиптарски терористи. Сетимо се само арогантних измишљотина да су Високе Дечане подигли племићи из породице Нимани? Ја одлично познајем и поштујем косовско-метохијске Шиптаре. У основи, то је племенит народ горштачког етоса. Али, уз сво поштовање према њима, не можемо им уступити онај део историје, део духовних и културних споменика који им никада није припадао у историји. Или, узмимо само још један пример: служење римокатоличке мисе на остацима православног храма Светог Николе у Новом Брду, познате задужбине средњовековних српских владара. Они, пак, који би помислили да и за милиметар попусте притисцима Марковића, Ђукановића и њима сличним, којима ништа није свето и који немају поштовања чак ни према сопственим прецима, имали би убрзо новобрдски пример у Морачи, Савини и другде.

Да ли сте разговарали са епископом диселдорфским и све немачке Григоријем после његове изјаве којом је проблематизовао издвајање буџетских средстава за градњу Храма Светог Саве у доба епидемије

вируса корона и Вашег саопштења у којем сте навели да је перјаница антисрпских и антицрквених кругова у Србији?

По том питању још увек нисмо разговарали. Чуо сам да се тим поводом огласио преко видео-снимка на интернету. Али архијереји међусобно тако не опште. Зна се како, и којим путем, се износе различити ставови, као и који су начини да се решавају проблеми са којима је Црква суочена.

Српска Православна Црква прославља ове године сто година уједињења Српске Цркве, а век постојања обележава и Православни богословски факултет. Део академске заједнице, професора овог факултета, па и руководства Универзитета у Београду сматра да Свети архијерејски Синод, којим председавате, има превелики утицај на овај факултет и да нарушава његову универзитетску аутономију. Како Ви гледате на ове примедбе?

Побогу, на Православном богословском факултету се школују, пре свега, будући ђакони, свештеници и архијереји Српске Православне Цркве, затим будући православни вероучитељи, катихете. У Статуту пише да је Факултет установа Српске Православне Цркве и државе Србије и да је под пуним духовним и канонским окриљем Српске Православне Цркве. Сетимо се само да је тај исти Статут због жалбе неког атеистичког удружења већ био на Уставном суду где је позитивно оцењен. И поред тога, неки из универзитетске заједнице, који су се већ експонирали као политичка оријентисана и антицрквено расположена групица људи, препознавши се са пар сличних у факултетском сословију, износе сумње у Статут и тиме збуњују академску јавност. И то је проблем. Такви се чујем, исто преко интернета, свакодневно ругају својој Цркви, Синоду, најугледнијим архијерејима, колегама професорима. Тајно снимају шта говоримо, снимају како пале слике најугледнијих владика, па то објављују… Тешко је то разумети јер им је Црква дала све што је могла, па и више од тога, а ништа им није ускратила. Што се статуса факултета тиче Свети Архијерејски Синод узима у обзир различита решења и неће журити са одлуком. Покојни Зоран Ђинђић је 2000. године дао кључни допринос да се учини ништавном и непостојећом одлука комунистичких власти о искључењу Факултета са Универзитета јер је био мишљења да Богословски факултет са својом традицијом и угледом у свету чини част универзитетској породици. Али он је био и Србин и Европејац без комплекса. А проблем свих оних са Факултета којима је тесна сопствена кожа, решићемо на добро Цркве, али суштински и на њихово лично добро.

Колико је пандемија вируса корона променила живот Православне цркве? Да ли је, на пример, променила црквену праксу везану за Свету тајну причешћа, будући да су неке православне цркве учиниле

извесна прилагођавања приликом давања причешћа?

Црква постоји кроз Евхаристију или, још прецизније, као Евхаристија. Ми хришћани јесмо једно са Господом и међу собом искључиво зато што се у Евхаристији – реално, а не метафорички или симболички – причешћујемо једним и јединственим Телом Христовим. Из тога следи и наша вера да је причешће Лек бесмртности, како га је већ почетком 2. века по Христу назвао свети Игњатије Богоносац, и да ни у ком случају не може бити извор или узрок болести, заразе и смрти. Ако је Бог са нама, – а у Литургији и Причешћу јесте, – ко ће против нас? Кога да се бојимо? Према томе, Црква верује да верни, поставши причешћем једно тело са Христом, и дошавши тако у додир са Његовим божанским енергијама, не само да не могу да се заразе преко светог Причешћа него да је оно извор живота и здравља. У своје време мој претходник, блаженопочивши патријарх Павле, који сигурно није богословствовао чисто „академски", него благодатно-подвижнички, озарењем и просвећењем од Духа Светога, одговарајући на питање да ли треба брисати кашичицу после причешћа сваког верника, недвосмислено је писао да не треба. Притом, се позивао на сведочење светог Јована Кронштатског, изузетног литурга, чудотворца и исцелитеља, које гласи: „Колико сам пута имао прилике да видим болеснике истопљене као восак од болести, потпуно малаксале, умируће, а који су се после причешћа божанским Тајнама, по својој срдачној жељи или по мојој препоруци, на чудесан начин брзо опорављали." За две хиљаде година хришћанства никад се нико није заразио светим Причешћем – јер да јесте, то би непријатељима хришћанства био „крунски доказ" против њега! Истина, било је, има и биће свештенослужитеља који су умрли због заразе или неизлечивих болести (кардиоваскуларних, канцерогених, дијабетичарских и других), али не услед служења Литургије и причешћивања него из истих разлога из којих умиру и други људи, погођени истим или сличним болештинама. Имајући ову веру и Православно Предање на уму, као поглавар наше помесне Цркве сматрам да би било какво увођење новине у вековну праксу везану за начин причешћивања било погрешно.

Како гледате на одлуку турског председника Реџепа Таипа Ердогана да Света Софија поново постане џамија? Је ли то још један ударац за подељени православни свет или ново бреме у односима хришћана и муслимана?

Недавно сам упутио Турској апел Светог Архијерејског Синода да се пронађе компромисно решење за цркву Свету Софију, која је један од најважнијих

споменика културе и духовног наслеђа читавог човечанства. Наравно, предложена решења морају да уважавају политичку реалност и државни суверенитет. Рекао сам да је могуће да ова црква остане музеј или да се, с обзиром на пространост и монументалност, омогуће повремена богослужења за обе вере. Ми се молимо, пре свега, да се сачува мир и да ова, рекао бих, употреба вере у политичке сврхе не изазове друге последице. Нама, православним Србима, црква Свете Софије заузима посебно место у срцу и души јер преко духовног родитељства које она оличава, стекли смо и своје духовно благо које оличавају Грачаница, Дечани, Крушедол, Жича, Крка у Далмацији, Храм Светог Саве и сви наши дивни храмови у земљи, региону и широм света.

Извор: politika.rs

— spc.rs